

O'ZBEKISTON AYOLLAR SPORTINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Raxmatova Zuhra Aminjon qizi

*Navoiy davlat universiteti "jismoniy madaniyat (xotin-qizlar)
yo'nalishi" 2 -kurs talabasi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida ayollar sportining rivojlanish jarayoni, ayniqsa, mustaqillik yillaridagi holati va istiqbollari o'rganilgan. Ayollar sportiga oid davlat siyosatining yo'nalishlari, mavjud infratuzilma, ta'lim muassasalaridagi imkoniyatlar va murabbiylar sifati masalalari tahlil qilingan. Ijtimoiy stereotiplar, qizlarning sportda ishtirok etishiga ta'sir qiluvchi omillar, shuningdek, bu muammolarni hal etishning asosiy yo'nalishlari yoritilgan. Maqolada gender tengligi, sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, sport motivatsiyasini kuchaytirish va yoshlar orasida sportga bo'lgan qiziqishni oshirishga alohida urg'u berilgan.*

Kalit so'zlar: *Ayollar sporti, jismoniy tarbiya, sog'lom turmush tarzi, gender tengligi, sport siyosati, infratuzilma, yoshlar sporti.*

So'nggi yillarda O'zbekistonda sog'lom turmush tarzini shakllantirish va sportni ommalashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, ayollar sporti sohasida sezilarli siljishlar kuzatilmoqda. Davlat rahbariyati tomonidan ayollarning sportda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha zarur normativ-huquqiy asoslar yaratilmoqda. Biroq mavjud imkoniyatlarga qaramay, ayollar sportining rivojlanishida bir qator tizimli muammolar saqlanib qolmoqda.

➤ Ayollar sportining rivojlanish bosqichlari

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan keyingi davrda ayollar sportiga bo'lgan e'tibor asta-sekin ortib bordi. "Zulfiya" nomidagi davlat mukofoti, Prezident stipendiyalari, sport maktablari va akademiyalarining tashkil etilishi bu borada muhim qadam bo'ldi²⁶. Bugungi kunda ayollar sporti gimnastika, dzyudo, badiiy gimnastika, yengil atletika va boshqa yo'nalishlarda yutuqlarga erishmoqda.

➤ Mavjud muammolar

Ijtimoiy qarashlar: Ayrim hududlarda ayollarning sportga qatnashishi hanuzgacha ijobiy qabul qilinmaydi. Bu, ayniqsa, an'anaviy qarashlar kuchli bo'lgan joylarda yaqqol seziladi²⁷.

• Infratuzilma yetishmovchiligi: Ko'plab qishloq hududlarida sport zallari yo'qligi yoki ayollar uchun alohida sharoitlar yaratilmagani qizlarning sportga jalb etilishini cheklaydi²⁸.

²⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-iyundagi "Sportni rivojlantirish to'g'risida"gi PQ-5044-sonli qarori.

²⁷ Karimova M. "Ayollar sportida gender stereotiplari", Gender tadqiqotlari jurnali, 2020-yil, 2-son.

²⁸ Sport infratuzilmasi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport vazirligi hisobotlari, 2023-yil.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

- Malakali mutaxassislar kamligi: Ayollar bilan ishlay oladigan murabbiylar soni cheklangan. Bu esa sportchilar salohiyatining ochilishini sekinlashtiradi.
- Rag'batlantirish mexanizmlarining yetarli emasligi: Ayrim hollarda sportchi qizlar muvaffaqiyatlaridan so'ng ham yetarli e'tirof etilmaydi, bu esa motivatsiyaning pasayishiga olib keladi.
 - Yechimlar va takliflar
 - ✓ Targ'ibot ishlarini kuchaytirish: Ayollar sportining ijobiy tomonlarini ommaviy axborot vositalarida keng yoritish, ilg'or sportchilarni namunali shaxs sifatida targ'ib qilish zarur.
 - ✓ Maxsus sport markazlari tashkil etish: Qizlar uchun alohida sport maktablari, to'garaklar va darslar tashkil etilishi lozim.
 - ✓ Murabbiylar malakasini oshirish: Sport universitetlari va institutlarida ayollar sporti yo'nalishida mutaxassislar tayyorlash tizimi takomillashtirilishi zarur.
 - ✓ Oilaviy va jamoatchilik ishtirokini oshirish: Ota-onalar va mahalla faollarining sportga ijobiy munosabatini shakllantirish orqali, qizlar sportiga ruxsat va rag'bat oshiriladi.
 - ✓ Moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini joriy etish: Sport bilan shug'ullanuvchi ayollar uchun maxsus stipendiyalar, mukofotlar va grantlarni kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

O'zbekiston ayollar sportining rivojlanishi uchun mavjud imkoniyatlar va resurslar yetarli. Asosiy muammo — ushbu imkoniyatlardan to'g'ri foydalanish va jamiyatda sportga ijobiy munosabatni shakllantirishdir. Davlat siyosati, ta'lim tizimi va jamoatchilikning birgalikdagi harakati orqali ayollar sportini yangi bosqichga olib chiqish mumkin. Shu orqali, sog'lom, faol va yetuk ayol avlodini shakllantirishga erishi ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5044-sonli qarori. "Sportni rivojlantirish to'g'risida". 2021-yil 24-iyun.
2. Karimova M. Ayollar sportida gender stereotiplari. – Toshkent: "Ilm ziyo", 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport vazirligi. Rasmiy statistik axborot. – T.: 2023.
4. Qodirova S. Jismoniy madaniyat va sport nazariyasi. – Toshkent: O'zbekiston nashriyoti, 2019.
5. www.olympic.uz – O'zbekiston Milliy Olimpiya qo'mitasi rasmiy sayti.